

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Stredná priemyselná škola informačných technológií, Nábrežná 1325, Kysucké Nové Mesto
4. Názov projektu	Učme efektívnejšie pre prax
5. Kód projektu ITMS2014+	312011AMJ5
6. Názov pedagogického klubu	Text ako zdroj poznania
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	07.06.2021
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Stredná priemyselná škola informačných technológií, Nábrežná 1325,KNM, učebňa 504
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Erika Kubaščíková
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.spsknm.sk

11. Manažérske zhrnutie:

Kľúčové slová: čitateľská gramotnosť, čítanie s porozumením, metakognícia, učebné stratégie, stratégia SQ3R, stratégia KWL, stratégia Porovnaj a rozlíš, stratégia 3-2-1, stratégia RAP, stratégia PLAN, práca s textom

S textami rôzneho typu sa človek stretáva na každom kroku, vo všetkých oblastiach života. Či už ide o texty informačné alebo literárne, súvislé či nesúvislé, alebo s textami, ktoré sú súčasťou rôznych tabuliek, grafov, ... Je preto nevyhnutné, aby im jednotlivец aj rozumel a vedel ich efektívne spracovať a využiť. Štúdie dokazujú, že pomocou zavádzania a využívania rôznych typov čitateľských stratégií v rámci predmetov v škole sa zvyšuje u študentov schopnosť lepšie porozumieť prečítanému textu.

Na základe PP prezentácie sme si počas dnešného stretnutia pedagogického klubu predstavili najefektívnejšie čitateľské stratégie (stratégia SQ3R, stratégia KWL, stratégia Porovnaj a rozlíš, stratégia 3-2-1, stratégia RAP, stratégia PLAN).

Zamýšľali sme sa nad pojmom metakognícia (proces sebapoznávania, sledovanie vlastných procesov myslenia, hľadanie a rozvíjanie vlastného spôsobu učenia) a ako ju podporovať.

Medzinárodná štúdia PISA, ktorá sleduje výkony 15-ročných žiakov, poukázala na fakt, že vďaka využívaniu **metakognície** v učení sa, možno dosiahnuť **vyššiu úspešnosť žiakov** vo vzdelávaní.

Využívanie metakognitívnych stratégií v čítaní vedie **k zlepšeniu porozumenia** textu a k lepšiemu využitiu informácií uvedených v texte.

Metakognícia je v odborných publikáciách definovaná ako súčasť psychiky človeka a označuje myšlienkové procesy zamerané na poznávanie vlastného poznávania. Znamená to, že učiaci sa disponuje vedomosťami o sebe samom ako o bytosti, ktorá rieši nejaký problém a pritom skúma a kontroluje vlastné procesy mentálneho spracovania.

Človek, ktorý má rozvinuté metakognitívne zručnosti učenia sa, **nahrádza mechanické učenie sa aktívnym učením sa.**

Metakognitívne procesy prebiehajú pred alebo po kognitívnej aktivite.

Napr. učiteľ môže použiť súbor otázok počas čítania ako nástroj na overenie vedomostí získaných z textu (kognícia) alebo ako nástroj, ktorým monitoruje, ako žiaci postupujú pri čítaní a práci s textom (metakognícia).

Metakognícia sa uplatňuje v 3 fázach:

12. - pred čítaním/učením sa,
13. - v priebehu čítania/učenia sa,
14. - po čítaní/učení sa.

1. fáza – žiak si pripraví pred čítaním/učením sa plán:

15. - porozmýšľa nad témou, prečíta si poznámky k textu, nadpisy, podnadvpisy, tabuľky, obsah, úvod, záver, prezrie ilustrácie, fotografie, grafy, ...
16. -popremýšľa, čo o téme vie.

2. fáza – počas čítania monitoruje vlastné porozumenie textu:

17. - prepája prečítané s existujúcimi poznatkami a skúsenosťami
18. - predpokladá vývoj deja
19. - text si spracováva graficky, napr. píše si poznámky, otázky, komentáre

3. fáza – overenie a vyhodnotenie výsledkov čítania (učenia sa)

20. - spracúva úlohy k textu
21. - reflektuje použitú stratégiu – zhodnotí či spôsob, ktorým pracoval, bol efektívny.

Z osobnej skúsenosti uvádzam 2 ukážky vyučovacích hodín, počas ktorých som využila niektoré učebné stratégie:

Ukážka vyučovacej hodiny s využitím stratégie

POROVNAJ A ROZLIŠ

22. **Tematický celok:** Krátka epická próza
23. **Téma:** Autorská koncepcia postáv v diele M. Kukučina: *Neprebudený*
24. **Kľúčové kompetencie:** používať kognitívne operácie, kriticky myslieť, formulovať a riešiť problémy, tvorivo myslieť, tvoriť, prijívať a spracovávať informácie, vyhľadávať a sprostredkovať informácie, formulovať svoj názor
25. **Ciele vyučovacej hodiny:**
26. - **kognitívny** – Osvojiť si potrebné fakty týkajúce sa života a diela M. Kukučina
27. - **afektívny** – Pochopiť hodnotu odkazu M. Kukučina v poviedke *Neprebudený*
28. **Typ vyučovacej hodiny:** kombinovaná
29. **Organizačná forma:** frontálna, skupinová, individuálna
30. **Vyučovacie metódy:** motivačný rozhovor, práca s textom, stratégia Porovnaj a rozliš
31. **Učebné pomôcky:** text, dataprojektor
32. **Druh textu:** vecný súvislý text, umelecký text
33. **Zdroj informácií:** Príručka slovenskej literatúry pre stredoškóľákov, Čítanka slovenskej literatúry pre stredoškóľákov
34. **Čas:** 45 minút/1 vyučovacia hodina

Priebeh vyučovacej hodiny

35. Po vykonaní organizačných záležitostí si so žiakmi spoločne zopakujeme učivo z predchádzajúcej hodiny – J. G. Tajovský: *Maco Mlieč* (autorská koncepcia postáv v diele).
36. Žiakov oboznámime s obsahom dnešnej vyučovacej hodiny.
37. Každý žiak dostane text a pracovný list, s ktorým bude pracovať. Nasleduje individuálna práca žiakov. Využijeme stratégiu Porovnaj a rozliš, pomocou ktorej žiaci porovnajú svoje doterajšie a novozískané vedomosti o živote M. Kukučina.
38. Pred čítaním textu:
39. 1. Úloha pre žiakov: Na základe doterajších vedomostí priradiť k výrokom v tabuľke do stĺpca JA písmeno A alebo N. (A – Áno, výrok je podľa Vás pravdivý, N – Nie, výrok je podľa Vás nepravdivý).

JA	TEX T	VÝROK
		M. Kukučín sa vlastným menom volal Matej Bencúr.
		M. Kukučín sa narodil vo Vyšnom Kubíne.

Jeho prvé povolanie bolo učiteľ.

M. Kukučín študoval medicínu v Bratislave.

Pôsobil ako lekár v Chorvátsku na ostrove Brač.

Ako lekár pracoval i v Severnej Amerike.

Jeho žena bola dcéra chorvátskeho obchodníka a volala sa Perica

Zomrel v Dalmácii (v Chorvátsku) a tu je i pochovaný.

40. 2. Prečítajte si text. Vyplňte v tabuľke stĺpec TEXT (A/N) a porovnajte svoje tvrdenia (JA) s novými zisteniami.

41. (Proces porozumenia: Vyhľadávanie informácií)

42. 3. Opravte a doplňte správne výroky do tabuľky na základe prečítaného textu.

43. -----

44. Žiaci sa rozdelia do skupín. Pracujú s umeleckým textom v skupine.

45. 4. Prečítajte si umelecký text – úryvok z poviedky **Neprebudený**.

46. 5. Diskutujte v rámci skupiny a riešte nasledujúce úlohy.

47. 1. **skupina:** Napíšte 5 viet, v ktorých vystihnete vonkajší opis Ondráša Machuľu.

48. 2. **skupina:** Napíšte 5 viet, v ktorých vystihnete Ondrášove povahové črty.

49. 3. **skupina:** Napíšte 5 viet, v ktorých opíšete vzťah Ondráša k svojmu životu.

50. 4. **skupina:** Napíšte 5 viet, v ktorých opíšete vzťah okolia (obyvateľov dediny k Ondrášovi)

51. (Proces porozumenia: integrácia a interpretácia)

5. Diskutujte v rámci skupiny a riešte nasledujúce úlohy.

52. 1. **skupina:** Autori často využívajú priezvisko hlavnej postavy na jej charakterizáciu. Zamyslite sa a pokúste sa zdôvodniť, prečo dal Kukučín hlavnej postave priezvisko Machuľa?

53. 2. **skupina:** Zamyslite sa a pokúste sa vysvetliť názov poviedky **Neprebudený**.

54. 3. **skupina:** Zamyslite sa a objasnite žáner – psychologická poviedka.

55. 4. **skupina:** Pokúste sa sami navrhnúť iný názov pre poviedku s podobným obsahom.

56. (Proces porozumenia: uvažovanie a hodnotenie)

Ukážka vyučovacieho bloku s využitím stratégií KWL a 3-2-1

57. **Tematická celok:** Komunikácia

58. **Téma:** Neverbálna komunikácia – mimojazykové (neverbálne) prostriedky

59. **Kľúčové pojmy:** mimika, gestika, proxemika

60. **Kľúčové kompetencie:** používať kognitívne operácie, kriticky myslieť, formulovať a riešiť problémy, tvorivo myslieť, vyhľadávať a sprostredkovať informácie, formulovať svoj názor, argumentovať

61. Ciele vyučovacej hodiny:
62. Kognitívny – osvojiť si poznatky o základných typoch neverbálnej komunikácie
63. Afektívny – spoznať zásady spoločenskej komunikácie
64. Psychomotorický – demonštrovať príklady na efektívnu a defektnú komunikačnú situáciu
65. Organizačná forma: frontálna, skupinová, individuálna
66. Vyučovacie metódy: motivačný rozhovor, stratégia KWL, stratégia 3-2-1, práca s textom
67. Učebné pomôcky: vecný súvislý text z odbornej publikácie
68. Čas: 90 minút/2 vyučovacie hodiny (v bloku)

Priebeh vyučovacích hodín:

69. Po splnení organizačných záležitostí nasleduje motivačná fáza, v ktorej oboznámime žiakov s cieľom hodiny a pomocou motivačného rozhovoru si spoločne zopakujeme vedomosti o verbálnej komunikácii – učivo z predchádzajúcej vyučovacej hodiny.
70. Nasleduje práca s textom
71. Pred čítaním textu:
72. Žiaci sa rozdelia do 3 skupín. Každý žiak v skupine dostane text a pracovný list s otázkami. Úvodný text je spoločný a rovnaký pre všetky skupiny, ďalší text má každá skupina rozdielny.
73. Stratégia KWL
74. Pracovný list:
75. Po splnení organizačných záležitostí nasleduje motivačná fáza, v ktorej oboznámime žiakov s cieľom hodiny a pomocou motivačného rozhovoru si spoločne zopakujeme vedomosti o verbálnej komunikácii – učivo z predchádzajúcej vyučovacej hodiny.
76. Nasleduje práca s textom
77. Pred čítaním textu:
78. Žiaci sa rozdelia do 3 skupín. Každý žiak v skupine dostane text a pracovný list s otázkami. Úvodný text je spoločný a rovnaký pre všetky skupiny, ďalší text má každá skupina rozdielny.
79. Stratégia KWL

Čo o tejto téme viem? (vyplní žiak pred čítaním) K	Čo by som o tejto téme chcel vedieť? (vyplní žiak pred čítaním) W	Čo som sa z textu naučil? (vyplní žiak po prečítaní materiálu) L

80. K (VIEM) – premyslite si, čo viete o neverbálnej komunikácii. Poznatky zapíšte do pracovného hárku.

81. W (CHCEM VEDIET)

82. L – (NAUČIL SOM SA)

83. 2. Žiaci sa rozdelia do skupín, nasleduje skupinová práca.

84. Žiaci si prečítajú text o konkrétnom type neverbálnej komunikácie. (1. skupina – MIMIKA, 2. skupina – GESTIKA, 3. skupina – PROXEMIKA)

85. Úlohy k textu:

86. 1. Na základe prečítaného textu vpište do tabuľky, čo je predpokladom efektívnej komunikácie (správne konanie) a ktorým chybám sa treba vyhnúť (nesprávne konanie)

87.

Správne konanie	Nesprávne konanie

88. Na základe informácií z textu si pripravte v skupine 2 krátke scény – prvá bude ukázkou toho, ako by mala správna komunikácia vyzerat' a druhá scéna bude predstavovať, ako by sme komunikovať nemali.

89. (Dvojice, prípadne trojice žiakov z jednotlivých skupín predvedú názornú ukážku správnej a nesprávnej komunikácie medzi partnermi s využitím mimiky, gestiky a proxemiky).

90. L – (NAUČIL SOM SA) – doplňte do úvodnej tabuľky a povedzte, čo nové ste sa naučili.

91. Postup 3 – 2 – 1 (individuálna práca)

92. Napište do zošita:

93. - 3 dôležité veci, ktoré boli v prečítanom texte

94. - 2 veci, ktoré Vás v prečítanom texte zaujali a prečo

95. - 1 vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď.

96. (Proces porozumenia: uvažovanie a hodnotenie)

97. Žiaci prezentujú svoje vypracovania. Kritérium úspešnosti: Žiaci uvedú presne 3 dôležité veci z textu, 2 veci, ktoré ho zaujali a 1 vec, na ktorú nenašli odpoveď.

98. Nasleduje spoločné frontálne opakovanie získaných informácií a tvorba poznámok.

Schopnosť čítať, porozumieť prečítanému a učiť sa prostredníctvom čítania – to sú zručnosti, ktoré sú potrebné pre úspešnosť žiaka vo všetkých oblastiach štúdia, a následne i v bežnom živote.

Jedno známe príslovie hovorí: „Kto sa veľa pýta, veľa sa dozvie.“ Zhodli sme s kolegami na tom, že do vyučovania treba jednoznačne zaradiť také čitateľské a učebné stratégie, v ktorých sa žiaci musia pýtať, hľadať odpovede na svoje otázky alebo na otázky svojich spolužiakov. Kladenie otázok je veľmi dôležité, pretože pomáha rozvíjať myslenie a učenie sa nových vecí.

Okrem individuálnej práce je veľmi dôležitá aj práca žiakov v tíme, t. j. skupinová práca.

Rozoberali sme 2 ukážky vzorových hodín. Ďalej nasledovala diskusia, výmena poznatkov, skúseností, odporúčania.

Odporúčaná literatúra:

Heldová, D., Kašiarová, N., Tomengová, A. 2011. *Metakognitívne stratégie rozvíjajúce procesy učenia sa žiakov*. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum, 2011. ISBN 978-80-8052-372-5

Tomengová, A. 2010. *Čitateľské stratégie zlepšujúce schopnosť učiť sa*. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum, 2010. ISBN 978-80-8052-353-4

Gavora, P. a kol. 2008. *Ako rozvíjať porozumenie textu u žiaka*. Nitra : Enigma, 2008.

Odporúčaná literatúra je literatúra písaná odborníkmi, ktorí sa v nej snažia pomáhať nielen pedagógom, ale každému, kto po takejto literatúre siahne. Pomáha na ceste za zdokonaľovaním sa. Je inšpiráciou a určite veľkou pomocou v pedagogickej praxi. Príručky sú k dispozícii na internete, takže prístup k nim má každý.

12.Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

1. Úvod a predstavenie kľúčovej problematiky Efektívne čitateľské stratégie
2. PP prezentácia k téme stretnutia
3. Výmena skúseností, poznatkov a postrehov z pedagogickej praxe
4. Záverečná diskusia, návrhy a odporúčania pre prax

13. Závěry a odporúčania:

Učebné (študijné, čitateľské) stratégie sú súborom postupov, ktoré umožňujú efektívne učenie sa. Žiak, ktorý má rozvinuté učebné stratégie, vie plánovať svoje učenie, používa efektívne spôsoby učenia sa a vie včas a úspešne dokončiť učebné úlohy. Na druhej strane žiak, ktorý má slabo rozvinuté učebné stratégie, uskutočňuje tie isté učebné úlohy bez používania primeraných postupov a učí sa neefektívne. Preto sme sa počas dnešného stretnutia jednoznačne zhodli na tom, že učiteľ by mal poznať viaceré stratégie, oboznamovať s nimi žiakov, poskytovať žiakom možnosť vyskúšať si ich na hodinách a pomôcť žiakom nájsť tie najvhodnejšie.

V rámci výmeny skúseností sme počas PK zhodnotili efektívnosť jednotlivých učebných stratégií a medzi najefektívnejšie učebné stratégie sme zaradili tieto:

- *Stratégia SQ3R*
- *Stratégia KWL*
- *Stratégia 3 – 2 – 1*
- *Stratégia porovnaj a rozlíš*
- *Stratégia RAP*
- *Stratégia PLAN*

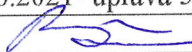

Pri komparácii najefektívnejších čitateľských stratégií dospeli pedagógovia k nasledujúcim záverom:

Každý pedagóg sa snaží využívať v rámci svojho predmetu rôzne čitateľské stratégie. Dospeli sme k záveru, že ich efektívnosť závisí od učiva, žiakov i od organizačných záležitostí.

Všetky čitateľské stratégie sú efektívne, majú svoje opodstatnenie pri ich využívaní na rôznych predmetoch, nielen na hodinách literatúry. Využívanie týchto stratégií má pre žiaka i pre učiteľa jednoznačne prínos.

V praxi sa však učitelia stretávajú s rôznymi problémami. Na základe výmeny skúseností a poznatkov sme sa zhodli na tom, že najväčším problémom uplatňovania a využívania akýchkoľvek inovácií vo vyučovacom procese je, čo sa týka nášho predmetu, vysoký počet žiakov v triede na hodine SJL – niekde až 29. Taktiež by bola prospešná výučba v blokoch (2 vyuč. hodiny za sebou).

Koordinátorka klubu Mgr. Erika Kubaščíková stručne zhrnula stretnutie a poďakovala prítomným za účasť. Pre najbližšie stretnutie klubu pripraví vybraný člen pedagogického klubu ústny a písomný výstup k téme, ktorá je súčasťou plánu práce.

15. Dátum	07.06.2021- úprava 3.5 .2022
16. Podpis	
17. Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Zuzana Konštiaková
18. Dátum	3.5.2022- schválila po úprave
19. Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu